

3. Hlavní obrysy pravěkého vývoje

3.1 Povaha a datace pravěku

3.2 Paleolit

3.2.1 Druhy člověka

3.2.2 Způsob života paleolitických lidí

3.2.3 Vznik náboženství a umění

3.2.4 Klimatické poměry v paleolitu

3.3 Mezolit

3.4 Neolit

3.5 Eneolit / chalkolit

3.6 Doba bronzová

3.7 Doba železná

3.7.1 Počátky využívání železa

3.7.2 Doba halštatská

3.7.3 Doba laténská

3.8 Doba římská

3.1 Povaha a datace pravěku

Pravěk začíná doklady o prvním lidském osídlení a končí vznikem prvních států. Protože v mnoha zemích jde o časový úsek dlouhý statisíce i miliony let, používáme v rámci pravěku podrobnější dělení vycházející z hlavního materiálu pro výrobu nástrojů a zbraní. Prvním a opět suverénně nejdelším úsekem pravěku je **paleolit** (starší doba kamenná).

3.2 Paleolit (starší doba kamenná; před asi 3 miliony let – asi 10 000 př. Kr.)

3.2.1 Druhy člověka

Nejstarší známé pozůstatky **prvních lidí** jsou staré **asi 3 miliony let**, ale jejich přesnější datace i zařazení zůstávají předmětem odborných diskusí. Na **pevnou půdu v nejstarší minulosti člověka** jako biologického rodu (rod *Homo*) vstupujeme až v době vzdálené zhruba **2,5 milionu let**. Tehdy se objevuje **druh *Homo habilis*** (*člověk zručný*; výška dospělých jedinců asi 120 – 140 cm, hmotnost asi 30 – 40 kg), po něm následuje ***Homo erectus*** (*člověk vzpřímený*; výška asi 150 – 180 cm) a po něm ***Homo sapiens*** (*člověk moudrý* nebo také *člověk rozumný*; výška od asi 155 cm; na začátku 21. století české ženy měří v průměru 169 cm, čeští muži 180 cm).

Vzniklo **několik poddruhů člověka moudrého**. Ty, které již neexistují, označujeme souhrnně jako **archaické**. Prvním z nich byl ***Homo heidelbergensis*** (*člověk heidelberský*). Z něj se vyvinuly jednak další archaické poddruhy, z nichž nejznámější je robustní ***neandertálec*** (*Homo neanderthalensis*), jednak ***anatomicky moderní člověk*** (*Homo sapiens* v užším smyslu), který jako jediný poddruh vydržel až **do dnešní doby**, osídlil všechny světadíly a náležíme k němu i my.

Vývoj druhů člověka v pravěku (přibližné časové údaje jsou v milionech let před dneškem):										
Periodi- zace:	3 /	2,5		1,9	1,5	0,7		0,2	0,1	0,03
přírodov.:	Závěr terciéru	Kvartér (od 2,6)								
dějepis.:	Pravěk									
archeol.:	Paleolit									
Druhy člověka:	Dosud úplně nezhodno- cené terciérní nálezy	<i>Homo habilis</i>			<i>Homo erectus</i>					
		<i>Homo rudolfensis</i>			<i>H. ergaster</i> (do 1,4)			Homo sapiens: <i>H. heidelbergensis</i> – → neandertálci a jiné archaické poddruhy <i>H. sap.</i> → → → anatomicky moderní lidé (<i>H. sap.</i> v užším smyslu)		
		Šedá barva: sporné druhy (nebo jen poddruhy?)								

